

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ
МИНИСТІРЛІГІ**

«ALIKHAN BOKEIKHAN UNIVERSITY» ББМ

**«ҚАЗІРГІ ӘЛЕМДЕГІ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ҒЫЛЫМ: МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН
БОЛАШАҒЫ»
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯСЫНЫҢ
МАТЕРИАЛДАРЫ
II ТОМ**

**СБОРНИК
МАТЕРИАЛОВ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
«КАЗАХСТАНСКАЯ НАУКА В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ: ПРОБЛЕМЫ И
ПЕРСПЕКТИВЫ»
II ТОМ**

**COLLECTION OF MATERIALS OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND
PRACTICAL CONFERENCE «KAZAKH SCIENCE IN THE MODERN WORLD:
PROBLEMS AND PROSPECTS»
II TOM**

**ZHARDEM
SEMEY
2023**

ХҒТАА 31.27.03
ББК 72. 32
Қ 22

Под общей редакцией Курманбаевой Ш.А.
Выпускающий редактор Турдиева З.М.

Қ 22

«Қазіргі әлемдегі қазақстандық ғылым: мәселелері мен болашағы» халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдарының жинағы/ Ш.А. Құрманбаева ғыл. ред. негізінде Alikhan Bokeikhan University. Абай облысы, Семей қаласы. Семей: «Zhardem» республикалық баспа компаниясы. - 2023. – 213 бет.

Сборник материалов международной научно-практической конференции «Казakhstanская наука в современном мире: проблемы и перспективы»/ под науч. ред. Ш.А. Курманбаевой. Alikhan Bokeikhan University. Область Абай, г. Семей. Семей: Республиканская издательская компания «Zhardem». - 2023. – с. 213

Collection of materials of the international scientific and practical conference " Kazakh science in the modern world: problems and prospects "/ under scientific. Ed. Sh.A. Kurmanbayeva. - Semey: Alikhan Bokeikhan University. The city of Semey Abay region. Semey: Republican publishing company «Zhardem». - 2023. – 213 pages

ISBN 978-601--337-758-3

В сборнике материалов международной научно-практической конференции представлены статьи представителей научного сообщества, преподавателей и практикующих специалистов Республики Казахстан и стран ближнего зарубежья. Сборник содержит наиболее актуальные труды по актуальным вопросам науки. Сборник будет интересен широкому кругу читателей занимающихся научной деятельностью, особенно молодым ученым, докторантам, магистрантам и студентам.

Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдарының жинағында ғылыми қоғамдастық өкілдерінің, Қазақстан Республикасы мен таяу шет елдердің оқытушылары мен практик мамандарының мақалалары ұсынылған. Жинақ инновациялық ғылымның өзекті мәселелері бойынша аса өзекті еңбектерді қамтыған. Жинақ ғылым қызметімен айналысқан кең көлемді оқырмандарға қызықты болады, әсіресе жас ғалымдарға, докторанттарға, магистранттарға және студенттерге қызықты.

The collection of materials of the international scientific and practical conference presents articles by representatives of the scientific community, teachers and practitioners of the Republic of Kazakhstan and neighboring countries. The collection contains the most relevant works on topical issues of innovative science. The collection will be of interest to a wide range of readers engaged in scientific work, especially young scientists, doctoral students, undergraduates and students.

ISBN 978-601--337-758-3

ХҒТАА 001. (574) ББК 72. 32

© Alikhan Bokeikhan University, 2023

МАЗМҰНЫ

СОДЕРЖАНИЕ

ПЛЕНАРЛЫҚ ОТЫРЫСБАЯНДАМАЛАРЫ ДОКЛАДЫ ПЛЕНАРНОГО ЗАСЕДАНИЯ

- 1 *Елькенова Б.З., Оразалина А.С., Мухамедиярова Л.А., Есентаева А.М.* ПРОВЕДЕНИЕ ЗИМНЕЙ СЕССИИ ПО КОММИТИ «НАСЛЕДСТВЕННОСТЬ И ТКАНИ»..... 3
- 2 *Мухамедиярова Л.А. Оразалина А.С. Елькенова Б.З. Есентаева А.М.* МОДЕЛЬ ОЦЕНИВАНИЯ УЧЕБНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ ПРИ ИЗУЧЕНИИ КОММИТТИ «КЛЕТОЧНЫЙ МЕТАБОЛИЗМ»..... 6
- 3 *Турсынханова А.Е., Мырзаканов А.М.* ТАҒАМ ӨНДІРІСІНІҢ ҚАЛДЫҚТАРЫН ҚАЙТА ӨНДЕУ АРҚЫЛЫ АЛКОГОЛЬСІЗ ЦИТРУСТЫ СУСЫН АЛУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ..... 11

3 - СЕКЦИЯ

1. *Абилдаева А.Б., Садыкова Р.А.* БИОЛОГИЯ САБАҚТАРЫНДАҒЫ ИНТЕЛЛЕКТ – КАРТА ТЕХНОЛОГИЯСЫ БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ОҚУ-ТАНЫМДЫҚ ҚҰЗІРЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ..... 15
2. *Адильжанов А.А.* КӘСПТІК БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІ МАМАНДАРДЫ ДАЯРЛАУ..... 17
3. *Ақылбаева Г.К., Кенжина М.Т.* ЖАТТЫҒУЛАР - ДЕНЕ ТӘРБИЕСІНІҢ ДАМУДАҒЫ НЕГІЗГІ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ 23
4. *Амирова Э.К., Токтарбекова Г. М.,* СӨЙЛЕУ ДАҒДЫСЫН МЕҢГЕРТУДІҢ ТӘРБИЕЛІК МӘНІ..... 27
5. *Ануарбекова А. Н., Өмербеков А.* ДИАЛОГТІ ОҚЫТУ СЫН-ТҮРҒЫСЫНАН ОЙЛАУ ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУДАҒЫ ТИІМДІ ШАРТЫ РЕТІНДЕ..... 29
6. *Ахмышева П.К. Ашакаева Р.У.* АУЫР МЕТАЛДАРДЫҢ ҚОРШАҒАН ОРТАДАҒЫ ТАРАЛУ ЖОЛДАРЫ..... 36
7. *Әділгәжиева М.Ж., Қуанышбаева М.Г.* СҮРЕКТІ-БҮТАЛЫ ӨСІМДІКТЕРДІ БИОЛОГИЯ САБАҚТАРЫНДА ҚОЛДАНУ ӘДІСТЕМЕСІ 39
8. *Бітербаева Д.М., Амирханова Н.* ОҚУШЫНЫҢ БІЛІМ САПАСЫН ЖЕТІЛДІРУ ЖОЛДАРЫ..... 42
9. *Букабаева Ж.Т., Әділбекова А.* БИОЛОГИЯ ПӘНІНІҢ ОҚУ-ТӘРБИЕ ҮДЕРІСІНЕ ТҮЛҒАЛЫҚ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚТЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ РӨЛІН ДИДАКТИКАЛЫҚ-ӘДІСТЕМЕЛІК ТҮРҒЫДА НЕГІЗДЕУ..... 45
10. *Буркенова З. С.* ОҚУШЫЛАРДЫҢ МАТЕМАТИКАЛЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ДАМУДАҒЫ ЖОЛДАРЫ..... 54
11. *Еркенова М. К. Қуанышбаева М. Ғ.* ОҚУ ҒИМАРАТТАРЫН КӨҒАЛДАНДЫРУ ӘДІСТЕРІ
МЕТОДЫ ОЗЕЛЕНЕНІЯ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ
METHODS OF GREENING EDUCATIONAL INSTITUTIONS..... 57
12. *Жумағалиева Г.Б., Шортombaева Ш.Б.* АДАМГЕРШІЛІК ТӘРБИЕСІНІҢ ШАРТЫ РЕТІНДЕ БЕЙІМДЕЛУ МІНЕЗ- 63

	ҚҰЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	ДАҒДЫЛАРЫН	ҚАЛЫПТАСТЫРУ	
				557
13.	Иващенко О. В. Балтабаева Р. М.	РОЛЬ МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫХ СВЯЗЕЙ В ФОРМИРОВАНИИ ЛИЧНОСТИ БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТ		66
14.	Исламғалиева А.А., Қуанышбаева М.Ф.	МЕКТЕПТЕ БИОЛОГИЯ КУРСЫ БОЙЫНША ВИРТУАЛДЫ ЗЕРТХАНАНЫ ПАЙДАЛАНУ ӘДІСТЕМЕСІ.....		70
15.	Камарханова К. К.	ЖАЛПЫ СӨЙЛЕУ ТІЛІ ДАМЫМАҒАН БАЛАЛАРДЫҢ СӨЙЛЕУ ТІЛІН ТҮЗЕТУДІҢ ТИІМДІ ӘДІСТЕРІ, АРТИКУЛЯЦИЯЛЫҚ ЖАТТЫҒУЛАР.....		74
16.	Калиева Л.М., Жұмағазина М.С.	ТАНЫМДЫҚ ДАМУДЫ ЖЕТІЛДІРУДЕГІ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТӘРБИЕ		78
17.	Калкенова Б. Ж, Бейсенова З., Құрманбаева Э.,	АДАМ АҒЗАСЫ ТУРАЛЫ ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ КӨРЕГЕНДІГІ.....		81
18.	Карымсакова А.А.	МУЗЫКАЛЫҚ МӘДЕНИЕТТІ ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....		85
19.	Кенжетәева Қ.А., Бейсыбекова Т.С.	БАЛАНЫҢ ТІЛІН ДАМЫТУДА ОТБАСЫНЫҢ РОЛІ.....		89
20.	Кеңесқазиева Ш.Б., Анигам М.Н	ОҚУШЫЛАРДЫҢ ОҚУ ЖЕТІСТІГІН БАҒАЛАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ		92
21.	Керімжанов А. Б.	ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ СТУДЕНТТІҢ АЭРОБТЫ ЖӘНЕ АНАЭРОБТЫ ЖҮКТЕМЕСІ..		95
22.	Кобеева М.С., Мурсалимова Д.Т.	БАЛА ТӘРБИЕСІНДЕГІ ЕРТЕГІНІҢ РОЛІ		97
23.	Конаева А.М., Тоқтарғазина Н.К.	БАЛА ТӘРБИЕСІНДЕГІ ҰЛТТЫҚ ОЙЫН.....		101
24.	Кудекенова Ш.М., Бегембаева Б.С.	МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ СЕНСОРЛЫҚ СТАНДАРТТАРДЫ ДАМЫТУ		105
25.	Кульбекова А. С., Қуанышбаева М.Г.	МЕКТЕПТІҢ БИОЛОГИЯ КУРСЫНДА «БУНАҚДЕНЕЛІЛЕР» ТАҚЫРЫБЫН ОҚЫТУДЫҢ ӘРТҮРЛІ ӘДІСТЕМЕЛЕРІН ҚОЛДАНУ.....		110
26.	Қабдулмәжитұлы А., Қуанышбаева М. Ф., Хромов В. А.,	МЕКТЕПТІҢ БИОЛОГИЯ КУРСЫНДАҒЫ СҮРЕКТІ ӨСІМДІКТЕР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ СЕМЕЙ ҚАЛАСЫНЫҢ ҚОРШАҒАН ОРТАСЫНЫҢ ЖАҒДАЙЫНЫҢ БИОИНДИКАЦИЯСЫНДАҒЫ МАҢЫЗЫ.....		114
27.	Масалимова А.С., Сейткасымова Э.Е.	РУХАНИ-АДАМГЕРШІЛІК ТӘРБИЕНІҢ ТЕОРИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ.....		115
28.	Назарбекова А., Куспанова Л. У.	ТАУЫҚ ЖҰМЫРТҚАСЫНЫҢ МАҢЫЗЫ.....		119
29.	Нургалиев Д.Н. Байсаринов Д.С.	Айдарханов Р.А. ДЗЮДО ЖӘНЕ ҚАЗАҚША КҮРЕС СПОРТЫНДА ҚОЛДАНАТЫН ӘРТҮРЛІ ӘДІСТЕРДІҢ ЖАТТЫҒУДАҒЫ ФИЗИОЛОГИЯЛЫҚ ӘСЕРІН ҚАРАСТЫРЫЛУЫ.....		122
30.	Нургалиева А.С.	ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ МАМАННЫҢ		

	ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІ.....	125
31.	Орынғалиева Ш.О., Ермахан Ш.Ф. КОГНИТИВТИ-ЭМОЦИЯЛЫ ТЕРАПИЯНЫ ҚОЛДАНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	129
32.	Орынғалиева Ш.О., Алжанова М.С. СУИЦИД МӘСЕЛЕСІ ЖӘНЕ ЖАСӨСПІРІМДЕРГЕ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ КЕҢЕС БЕРУ ЕРЕКШЕЛІГІ.....	133
33.	Ошан Г.А., Айтказина А.С., ҚАЗАҚ ТІЛІНІҢ СӨЗДІК ҚОРЫ МЕН ҚҰРАМЫН ОҚЫТУ.....	136
34.	Рахметова С. В. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРОЕКТНО – ОРИЕНТИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ НА УРОКАХ «БИОЛОГИИ» И «ХИМИИ» В ПОДГОТОВКЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОГО СПЕЦИАЛИСТА КАЗАХСТАНСКОЙ НАУКИ.....	138
35.	Рахымбаева Т. Е. Сарбасова Н. Ж. Назымұлы Н. Такирова Т.А. ФИЗИКА ЖӘНЕ ИНФОРМАТИКА САБАҚТАРЫНДА ИНТЕГРАЦИЯЛАНҒАН ОҚЫТУ ӘДІСІН ҚОЛДАНУ.....	143
36.	Силыбаева Б.М. Букабаева Ж.Т. Асанова У.Е. Бейсембаева Н. Е. Унарбекова С.С. ТАҒАМ ӨНІМДЕРІ РЕТІНДЕ ҚОЛДАНАТЫН КӨКӨНІС ТҮРЛЕРІНІҢ ЕМДІК ҚАСИЕТІ ЖӘНЕ ҚҰРАМЫ.....	146
37.	Санбаева А.К., Ниязбекова М.Р. ӨНЕР ПЕДАГОГИКАСЫНДАҒЫ МУЗЫКАЛЫҚ ҚАБЫЛДАУДЫ ДАМУ МӘСЕЛЕСІ.....	149
38.	Сархад Н.С., Жуматаева Т. М., Саельдинов С.С. Ногайбайев Т.Т. СПОРТШЫНЫҢ ЖАРЫСҚА ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ДАЙЫНДЫҒЫ.....	153
39.	Саттыбай Б., Кожрахметова Б.Б. Сағдатқызы Б. Даулетбаева З.Б. СЕМЕЙ ҚАЛАСЫНЫҢ ОРНИТОФАУНАСЫ.....	154
40.	Сесерхан Ж, Қасымханов Р.Б БАСКЕТБОЛДАҒЫ ҚОРҒАНЫС ЖӘНЕ ШАБУЫЛ ТАКТИКАСЫ.....	158
41.	Сержанова Г.А., Жексенаева М.К. ТҮЛҒАЛЫҚ ДАМУДАҒЫ ОЙЫННЫҢ ЫҚПАЛДЫЛЫҒЫ.....	160
42.	Тайтөлеуова Р.К., Арынова Д.Қ. САБАҚ ТҮСІНДІРУДЕ ОЙЫН ЭЛЕМЕНТТЕРІН ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ.....	163
43.	Теребаева Т Т, Садыкова Р.А БИОЛОГИЯ САБАҚТАРЫНДА ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯСЫ АРҚЫЛЫ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ БЕЛСЕНДІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....	165
44.	Тлеубергенов К.М. Саелдинов С.С Омарбеков А.Қ Шенгелбаев Қ.Т ЖҮГІРУ ТЕХНИКАСЫ МЕН МӘСЕЛЕЛЕР ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ШЕШУ ҮШІН ДҰРЫС ЖҮГІРУ ТЕХНИКАСЫН ҚОЛДАНУ.....	168
45.	Тойбазаров Д. Саукенов Х.Р. Какимов Қ.Б ЖАППАЙ ҚОРҒАНЫС ЖӘНЕ СПОРТ ЖҰМЫСЫН ӨТКІЗУ ПРОЦЕСІНДЕ ОҚУШЫЛАРДЫ ӘСКЕРИ ПАТРИОТТЫҚ ТӘРБИЕЛЕУ.....	171

46.	Тоқанқызы Ү. , Рахимжанова Акгуль ҚАРАПАЙЫМ АЮҚҰЛАҚ ӨСІМДІГІНЕ ЖАЛПЫ СИПАТТАМА, ҚОЛДАНЫЛУЫ, ДӘРІЛІК ҚАСИЕТІ.....	174
47.	Тулеев А. Нурпеисов К.Н. Касымханов Р.Б. СПОРТТЫҢ ӘРТҮРЛІ ТҮРЛЕРІНДЕ ЖЫЛДАМДЫҚ - КҮШ ҚАСИЕТТЕРІН ДАМЫТУДЫҢ ӘДІСТЕМЕЛІК НЕГІЗДЕРІ.....	177
48.	Тұрғалиева Д.Т Құсайын А. ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ГЕНЕТИКАНЫ ОҚЫТУ ПРОЦЕСІНДЕ БІЛІМАЛУШЫЛАРДЫҢ ГЕНЕТИКАЛЫҚ БІЛІМІН ДАМЫТУЫҢ АЛҒЫШАРТТАРЫ.....	180
49.	Тұрсынғазыева А.Ә. Омербеков А. ТАРБАҒАТАЙ ӨҢІРІНІҢ ҚОСҚАНАТТЫЛАРЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ МЕКТЕПТІҢ БИОЛОГИЯ ПӘНІН ОҚЫТУДА ҚОЛДАНУ.....	186
50.	Уайданова Ж.М. Каирбекова Г.Е. БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІ МАМАН ДАЯРЛАУ	197
51.	Шакенова К. Н БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІ КӘСІБИ МАМАН ДАЯРЛАУ ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУДІҢ МАҚСАТЫ РЕТІНДЕ.....	201
52.	Шенгельбаев Қ.Т. Тлеубергенев Қ. М. ДЗЮДО СПОРТ ТҮРІНДЕ ЖЫЛДАМДЫҚ – КҮШ ДАЙЫНДЫҒЫНЫҢ ӘДІСІН ЖОСПАРЛАУ.....	203

Ғ ы л ы м и б а с ы л ы м

«Қазіргі әлемдегі қазақстандық ғылым: мәселелері мен болашағы» халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдарының жинағы/ Ш.А. Құрманбаева ғыл. ред. негізінде – Семей: Alikhan Bokeikhan University, 2023. – 213 бет.

Сборник материалов международной научно-практической конференции «Казакстанская наука в современном мире: проблемы и перспективы»/ под науч. ред. Ш.А. Курманбаевой. – Семей: Alikhan Bokeikhan University, 2023 – 213 с.

Collection of materials of the international scientific and practical conference " Kazakh science in the modern world: problems and prospects "/ under scientific. Ed. Sh.A. Kurmanbayeva. - Semey: Alikhan Bokeikhan University, 2023.213 p.

В авторской редакции

Басуға 15 04 2023 ж. қол қойылды. Пішімі 60x84/16 Шартты баспа табағы 13,3
Әріп түрі Times New Roman. RISO басылымы. Есептік баспа табағы 13,3
Таралымы 100 дана Тапсырыс №1052 . Бағасы келісімді

Подписано в печати 15 04 2023 г.. Формат бумаги 60×84/16.
Гарнитура Times New Roman. Печать RISO. Уч.-изд. л. 13,3. Усл. п. л. 13,3.
Тираж 100 экз. Заказ № 1052

Басылымға жауапты Әубәкірова М.С.